

2021 | 2022 - € 2,50

WANDELROUTE BUITENPLAATSEN Wassenaar

**wassenaar
voorschoten**

Beleef het betere buiten

WANDELROUTE BUITENPLAATSEN **Wassenaar**

Wassenaar en Voorschoten liggen beide in de Landgoederenzone Zuid-Holland. De wandelroutes in dit gebied leiden langs fraaie kastelen, landgoederen en buitenplaatsen. Veel van deze buitens liggen nog als groene oases in de zone.

Meer informatie over de verschillende routes vindt u op de website www.landgoedwandelen.nl

De meeste landgoederen en buitenplaatsen in Wassenaar zijn vanaf het einde van de 16de eeuw ontstaan. Ze zijn gebouwd op een hoger gelegen deel van de strandwal en langs de belangrijkste doorgaande weg van Den Haag naar Haarlem, nu de Rijksstraatweg. De wandelroute leidt door een bosrijk gebied en langs een reeks fraaie buitenhuizen.

In een aantal gevallen zijn de parken vrij toegankelijk, zoals bij *Rust en Vreugd* en *Voorlinden*. Soms voert de route over de buitenplaatsen zelf, zoals bij *De Paauw* en *Backershagen*. Van een beperkt aantal buitenplaatsen is het hoofdhuis op gezette tijden toegankelijk, zoals van *De Paauw* en *Voorlinden*.

**wassenaar
voorschoten**

Beleef het betere buiten

Wandelroute Wassenaar

12 km (of afgekort 6,5 of 7,5 km)

Met dank aan www.Landgoedwandelen.nl

Hoe werkt het?

Kijk eerst op de kaart waar u nu staat. U kunt in twee richtingen wandelen. Bordjes wijzen de weg naar het volgende punt.

- 1 Landgoed Eikenrode
- 2 Huize De Paauw
- 3 Buitenplaats Backershagen
- 4 Hertenhuisje Backershagen
- 5 Villa Meyland
- 6 Landhuis Wiltzang
- 7 Buitenplaats Ivecke
- 8 Rust en Vreugd
- 9 Arcadia
- 10 Oud Wassenaar
- 11 Kasteel de Wittenburg
- 12 Buitenplaats Beukenhorst
- 13 Het Koffiehuisje
- 14 Landgoed Voorlinden
- 15 Buitenplaats Blankenburgh
- 16 Landgoed Groot Haesebroeck

1 Landgoed Eikenrode

De opdrachtgever woonde er 1 jaar

Het Landgoed ontstond na het verkavelen van gronden die oorspronkelijk onderdeel waren van buitenplaats De Paauw. Het woonhuis van Landgoed Eikenrode dateert van 1913 en werd ontworpen door de architecten Smits en Fels.

Er werd bovendien ten oosten van het hoofdhuis een dubbele dienstwoning gebouwd. Dit alles gebeurde in opdracht van J.E. Romeny, een scheepsagent voornamelijk werkzaam in Singapore. Lang kon hij niet genieten van zijn nieuwgebouwde woonhuis, want hij overleed al in 1914, een jaar na de oplevering.

In 1936 werd bij de buitenplaats een tuinaanleg naar ontwerp van tuinarchitect Henri Roeters van Lennep aangelegd in opdracht van de toenmalige bewoners Reepmakers. De tuin is een combinatie van de Architectonische en de Landschappelijke Tuinstijl. Dit houdt in dat er grote bospartijen zijn, aangevuld met strakke, geometrische deeltuinen. De tuinaanleg kent een pergola, tuinmuur en tuinsieraden. Op de plek van de grote moestuin werd later een zwembad aangelegd.

📍 RIJKSSTRAATWEG 392, 2242 CZ WASSENAAR

Het landgoed wordt particulier bewoond en is niet te bezichtigen.

2 Huize De Paauw - al 465 jaar

De eerste vermelding van deze buitenplaats stamt uit 1556, toen het bekend stond als 'Huys te Pau'. Rond 1770 wordt het huidige huis gebouwd door een minister onder Napoleon. Prins Frederik kocht de buitenplaats Huize De Paauw in 1838 als buitenverblijf voor zijn gezin. Hij liet door landschapsarchitect Jan David Zocher jr. een plan uitvoeren voor een meer landschappelijke aanleg van tuin en park. Ook realiseerde Zocher tegen het bestaande gebouw twee rechthoekige aanbouwen met halfronde erkers en een entreepartij met een veranda. Aan de achterzijde kwam tevens een halfronde uitbouw, van waar men een fraai uitzicht had over de waterpartij. Prins Frederik verbleef graag en veel op De Paauw. Hij ontving er familie en gasten, die hij liet genieten van de parken en landerijen op zijn uitgestrekte landgoed. De architect Hermann Wentzel verfraaide vanaf 1854 het huis en breidde het onder meer uit met een balzaal. Landschapsarchitect Eduard Petzold verbeterde de padenstructuur om een rondrit over de verschillende buitenplaatsen te kunnen maken.

In 1858 laat Prins Frederik de vijf gebeeldhouwde pauwen aanbrengen in de gevel. De marmeren paardendrinkbak geflankeerd door leeuwen, een cadeautje van tsaar Alexander II, staat nog altijd voor Huize De Paauw.

In 1851 werd de "Prinsesstetuin" aangelegd. De bloementuin was op de antieke oudheid geïnspireerd en was oorspronkelijk versierd met een pergola, een stibadium (een overdekte zitbank), koepels en beeldhouwwerken. Een beukenlaan verfraaid met witte vazen en zitbanken leidde vanaf Huize De Paauw naar de besloten tuin.

Na het overlijden van de prins wordt de buitenplaats eigendom van zijn dochter, tot ook zij sterft in 1910. Tijdens de Eerste Wereldoorlog was het een opvangplaats voor Belgische vluchtelingen. Sinds 1925 is het eigendom van de gemeente Wassenaar en wordt het gebruikt als raadhuis.

📍 RAADHUISLAAN 22, 2242 CP WASSENAAR

Het gebouw is tijdens kantooruren vrij toegankelijk en deels te bezichtigen. In het souterrain zit het Brandweermuseum Wassenaar.

3 Buitenplaats Backershagen

Van Boerderij tot prinselijk verblijf met theekoepel

Zoals veel buitenplaatsen is Backershagen voortgekomen uit een boerderij. Rond 1726 bestond het uit een buitenplaats met herenhuis, boerderij en park. Later in de 18de eeuw werd door de toenmalige eigenaar een achthoekige theekoepel gebouwd, die nu nog steeds goed te zien is vanaf de N44. De koepel werd geplaatst op een kunstmatige heuvel en deed dienst als theezaaltje voor bezoek. Een ander hoogtepunt van het landgoed is de schelpengrot (gebouwd rond 1775).

Prins Frederik kocht in 1846 buitenplaats Backershagen. Er stond toen een relatief bescheiden buitenhuis in een parkachtige omgeving. Het huis werd in de tijd van Frederik voornamelijk gebruikt als logeershuis voor zijn gasten. Het terrein was omvangrijk en liep van de Rijksstraatweg tot de Schouwweg en van de grens met De Paauw tot de Menkenlaan. Ook hier heeft prins Frederik de landschapsarchitect Eduard Petzold gevraagd het park te verfraaien, terwijl architect Hermann Wentzel het huis voorzag van een nieuwe entreepartij.

In 1974 brandde het huis volledig uit. Pas in 1984 werd gestart met de bouw van een appartementencomplex, waarvan de hoofdvorm lijkt op dat van het huis dat er rond 1850 stond. Het 18e-eeuwse hekwerk aan de Rijksstraatweg is nog aanwezig. Je kunt je voorstellen, dat een rit met de koets langs de vloeiend gebogen oprijlaan naar het huis een bijzondere ervaring was.

📍 BACKERSHAGENLAAN 15, 2243 AB WASSENAAR

Het hoofdhuis en de naastgelegen appartementen worden particulier bewoond en zijn, evenals de onmiddellijke omgeving van de gebouwen, niet toegankelijk. Het grootste deel van het park is in bezit van de gemeente Wassenaar en openbaar toegankelijk.

4 Hertenhuisje Backershagen

In dit gedeelte van de buitenplaats Backershagen was in de 18de eeuw een hertenkamp ingericht. Dit is nog herkenbaar aan de open ruimte in het veld. Het kleine huisje dat hier nu nog staat, maakte er deel van uit en stamt nog uit die tijd. Het fungeerde als rusthuisje en was aanvankelijk niet zo rijk gedecoreerd als nu.

Toen de hertenkamp in de tijd van prins Frederik werd verplaatst naar Wildrust/Zwarte Hek (onder-

deel van Groot Haesebroek) aan de rand bij de duinen, is het huisje verbouwd tot speel-huisje voor prinses Marie, de jongste dochter van prins Frederik. De vorm van de detaille-ringen doet vermoeden dat architect Hermann Wentzel hier de hand in heeft gehad. Dit Hertenhuisje is van het luxere type, want het is niet van hout maar van steen. Bovendien is het bepleisterd en heeft het dakpannen.

📍 RIJKSSTRAATWEG 464, 2243 CH WASSENAAR

Tegenwoordig wordt het huisje als particulier woonhuis gebruikt.

5 Villa Meyland

Historische buitenplaats in Engelse Landhuisstijl

Het landhuis van de historische buitenplaats Meyland werd rond 1912 gebouwd naar ontwerp van de Rotterdamse architect Musly. De architect liet zich inspireren door de Engelse Landhuisstijl. Die bouwstijl, ook wel de cottigestijl genoemd, kwam in de 19de eeuw, zoals de naam al verraaft, overwaaien uit Engeland. Het ontstond als tegenreactie op het moderne bouwen en heeft het ambachtelijke gebruik van materialen hoog in het vaandel. Tuinarchitect Dirk Tersteeg ontwierp de geometrische tuin in nieuw-architectonische stijl. In 1956 werd het woonhuis grotendeels verwoest door een brand, maar later hersteld.

📍 BACKERSHAGENLAAN 21, 2243 AB WASSENAAR

Sinds lange tijd is het landgoed in gebruik als ambassadeurswoning van India.

6 Landhuis Wiltzangk

De huidige buitenplaats is vanaf 1910 in fasen tot stand gekomen in opdracht van O.F. Weise. Eerst is de tuinmanswoning gebouwd in 1912 door de plaatselijke aannemer/architect C. van Tol. Hierna kwam een garage met bloemenkas en een pomp- en transformatorgebouwtje. In 1915 volgde, naar ontwerp van P. Musly het landhuis. Deze ontwierp ook het huis van buitenplaats Meyland, in de Engelse Landhuisstijl (zie meer bij 5.) Wiltzangk werd in 1922 gekocht door de joodse industrieel Samuel van den Bergh, die aan de basis zou staan van Unilever.

In de Tweede Wereldoorlog werd het landgoed van Van den Bergh onteigend door de Duitsers en gebruikt als gastenverblijf. Op bevel van de Wehrmachtsbefehlhaber, die zelf op Groot Haesebroeck woonde, werd de boedel nauwkeurig geïnventariseerd en weggevoerd naar Duitsland. Dergelijke inventarislijsten zijn schaars en kunnen nu gebruikt worden bij herkomstproblematiek.

📍 RUST EN VREUGDLAAN 5, 2243 AS WASSENAAR

Nu in gebruik als ambtswoning van de ambassadeur van Iran.

7 Buitenplaats Ivecké

Met twee 'Zweedse' bewoonsters

Huize Ivecké werd gebouwd in 1912 naar ontwerp van architect Van der Mark in neo-Lodewijk XVI-stijl. De opdrachtgever was ingenieur en aannemer Arianus van Hattum. Volgens de overlevering ontmoette hij in Zweden een meisje waarop hij hevig verliefd werd. Op zijn huwelijksaanzoek antwoordde deze Xenia Poussette dat zij er mee zou instemmen op het moment dat hij haar een mooi woonhuis kon bieden. Daarop liet Van Hattum dit huis bouwen geïnspireerd op l'Hermitage, een Zweeds buitenverblijf. Lang kon het stel echter niet genieten van de woning; de Zweedse Xenia overleed al in 1922. Van Hattum hertrouwde in 1931 met – ironisch genoeg – Maria van Zweden. Oorspronkelijk had het huis aan de voorkant een geometrische tuin die aansloot op een landschapspark. Achterop het landgoed werd op een kunstmatige verhoging het speelhuis 'Stugan' gebouwd, waar Van Hattum zijn gasten kon ontvangen en vermaken.

📍 RUST EN VREUGDLAAN 2, 2243 AS WASSENAAR

Momenteel is het landgoed eigendom van een vastgoedbedrijf. De gemeente Wassenaar wil dat de eigenaar het vervallen pand gaat opknappen.

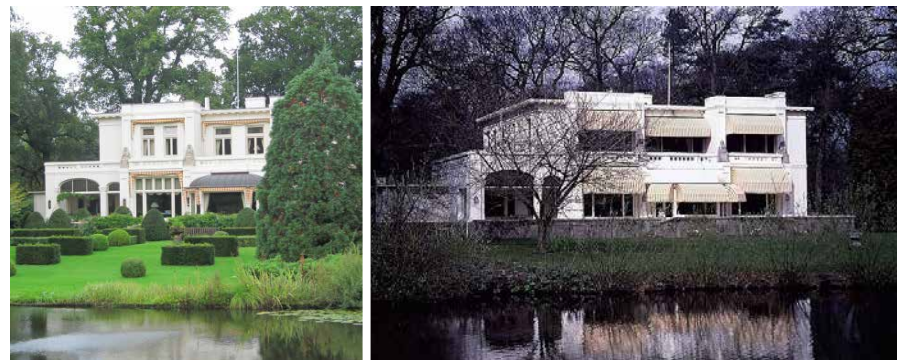
Buitenplaats Ivecké

8 Rust en Vreugd

Huis voor 'arme dames'

Omstreeks 1754 koopt Johannes Bourcourd, eigenaar van het buiten Blankenburg (nr 15), een afgebrande boerderij, die hij laat herbouwen. Lang kan hij er niet van genieten, want Bourcourd overlijdt in 1760 en het landgoed en de boerderij vererven aan zijn zoon Gabriël. Gabriël verkoopt Blankenburg, verandert de boerderij in een buitenverblijf en geeft het de naam 'Rust en Vreugde'. Het is 1848 als een volgende eigenaar, Eduard van der Oudermeulen, dit huis laat vervangen door een nieuw huis in neoclassicistische stijl met een vroeg landschappelijk park. In 1923 kocht het echtpaar van Ommeren het buiten. Het huis bood – tot de sloop in 1987 – onderdak aan buiten hun schuld armlastig geworden dames uit de gegoede stand. Voor zichzelf bouwden zij de nog bestaande pseudo-Egyptische villa. Langs de Schouwweg realiseerden ze bovendien twee wooncomplexen: het Wavopark en het Johannahuis.

📍 VAN OMMERENPARK 200, 2243 EX WASSENAAR

9 Arcadia

Utopisch landhuis

Arcadia ontleent haar naam aan het gelijknamige utopische land vol bloemen, fruit en bossen, helder water, vogelzang en een eeuwige zomer. Het woonhuis op het landgoed betreft een landhuis ontworpen in een Nieuw Historiserende stijl. Deze stroming is geïnspireerd op het Hollands-Classicisme uit de Gouden Eeuw, met invloeden vanuit de Engelse landhuisstijl. Het huis werd in 1917 gebouwd in opdracht van mevrouw Parqui-de Boer, weduwe van een rubberfabrikant uit Rotterdam. Op de begane grond liet zij het woonhuis voorzien van stijlkamers in neostijlen. Aan de parallel lopende Groen van Prinstererlaan is de voormalige tuinmanswoning van Arcadia in expressionistische bouwstijl nog te bewonderen.

📍 SCHOUWWEWEG 87, 2243 BM WASSENAAR

De buitenplaats wordt nog steeds particulier bewoond en is niet te bezichtigen.

10 Oud Wassenaar

Hotel voor VIP's

In 1871 kocht C.J. van der Oudermeulen, stalmeester in buitengewone dienst van Koning Willem III en onder meer hoogheemraad van Rijnland, deze buitenplaats. Blijkens de kadastrale kaart uit 1822 was het landhuis toen gesitueerd aan de Schouwweg in een parkaanleg met een deels formele lanenstructuur zoals de Oud Wassenaarseweg, Groen van Prinsterer-

laan en Lindelaan. Het oude kasteel werd in 1872 afgebroken. Het formele gedeelte van de buitenplaats, langs de rechte lanen, werd in de jaren daarna verkaveld tot villapark en bebouwd. Op dezelfde plaats werd in de jaren 1876-1879, in opdracht van Van der Oudermeulen, een nieuw groot huis gebouwd met een trapgevel, zijvleugels en torens. Het is ontworpen door de neorenaissance-architect Constantijn Muysken, die in de voorafgaande periode de Italiaanse architectuur bestudeerd had. Tussen 2001 en 2005 is de buitenzijde van het gebouw gerestaureerd. De restauratie van de uitbouw en het interieur is nog altijd niet uitgevoerd door geldgebrek. Het kasteel is gelegen in een groot park.

In 1910 werd het kasteel in gebruik genomen als hotel en restaurant. Tijdens de Tweede Wereldoorlog gebruikten de nazi's het huis om buitenlandse gasten onder te brengen. Na de oorlog is het kasteel opgeknapt. In het gastenboek komen beroemde namen voor, zoals Winston Churchill, Paul-Henri Spaak, generaal Montgomery en Oe Thant. Er zijn veel grote partijen gegeven, waaronder een huwelijksfeest voor prinses Margriet en Pieter van Vollenhoven in 1967.

📍 PARK OUD WASSENAAR 1, 2243 BX WASSENAAR

Er worden feesten, partijen en evenementen georganiseerd.

11 Kasteel de Wittenburg

Van architect J. J. van Nieukerken

Het Kasteel de Wittenburg staat op de plek van een oudere buitenplaats uit 1850 die al een park had. In 1899 koopt jonkheer Helenus Marinus Speelman dat stuk land en bouwt daar een buitenhuis. Het kasteel werd ontworpen door architect J.J. van Nieukerken, die ook het Academisch Ziekenhuis in Groningen en het hoofdkantoor van Shell in Den Haag ontwierp. De bouwstijl is Hollandse neorenaissance, te herkennen aan de ambachtelijke, historiserende manier van bouwen. Het park heeft een gemengde tuinstijl, dus met formele en landschappelijke elementen. Bijzonder is de ijskelder uit deze tijd die nog steeds op het landgoed te bewonderen is. De opdrachtgever jhr. Speelman was zeer vermogend door zijn suikerplantages in Nederlands-Indië. Hij had een speciale visie op de bouw: meerdere keren werd de bouw gestaakt en werden delen van het kasteel afgebroken en gewijzigd. In 1901 was het dan eindelijk zover: de bouw was voltooid. De jonkheer zelf kon helaas niet lang van zijn langverwachte buitenhuis genieten: hij overleed in 1910. Tijdens de Tweede Wereldoorlog namen de Duitsers het kasteel in. Eind 1963 opende Kasteel de Wittenburg haar deuren voor gasten. Het monumentale historische pand is de loop der jaren nauwelijks veranderd.

📍 LANDGOED DE WITTENBURG 1, 2244 BV WASSENAAR

Het kasteel is met een uitgebreide collectie aan zalen hét ontvangstcentrum voor particulieren, bedrijfsleven en evenementen.

12 Buitenplaats Beukenhorst

Deze relatief jonge buitenplaats werd in 1857 gesticht door de vrouw van de toenmalige Nederlandse ambassadeur in Frankrijk. Twee jaar later verkocht haar man de buitenplaats 'met een heerenhuizing, stal en koetshuis, bosch en weg, gelegen aan de Leischestraatweg' alweer.

De nieuwe eigenaar, kamerheer van prins Frederik der Nederlanden, liet het huidige huis

in neoclassicistische stijl bouwen. De aanleg van de landschappelijke tuin uit 1861 is deels nog herkenbaar, maar werd sterk gewijzigd door de reconstructie van de naastgelegen Rijksstraatweg. In 1980 en 1991 werden respectievelijk het koetshuis en de dienstwoning afgebroken.

📍 RIJKSSTRAATWEG 632, 2132 JX WASSENAAR

Beukenhorst wordt particulier bewoond en is niet te bezichtigen.

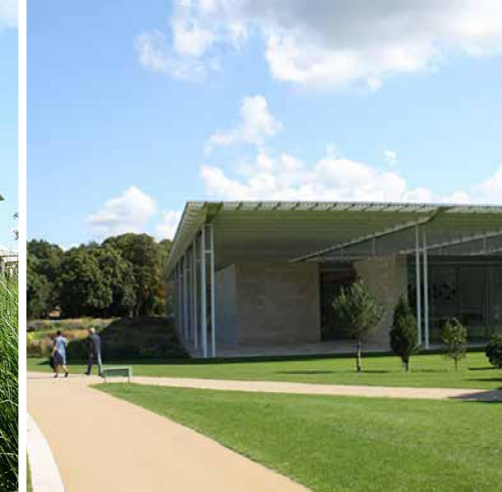
13 Het Koffiehuisje

Rustplaats voor vermoeide tramreizigers

Dit koffiehuisje is één van de elf identieke huisjes die omstreeks 1915 werden gebouwd aan uitvalswegen rondom Den Haag. De gebouwtjes werden geleverd door firma Koch uit Scheveningen. Dit huisje aan de Buurtweg in Wassenaar is het laatst bewaarde voorbeeld van de reeks die ontworpen werd in Chaletstijl, geïnspireerd op Zwitserse chalets.

De koffiehuisjes waren bedoeld voor reizigers van de Hofplein-spoorlijn. Bij enkele haltes van deze tramlijn konden zij zo alcoholvrije consumpties kopen.

📍 BUURTWEG 116,
2240 AA WASSENAAR

14 Landgoed Voorlinden *Woonhuis en museum*

Het huis met rode leipannen in Engelse landhuisstijl werd in 1912 gebouwd in opdracht van de toenmalige eigenaar jonkheer Loudon naar ontwerp van de Britse architect R.J. Johnston. Het begin van de oprijlaan werd gemarkeerd door een monumentaal hek en een portierswoning in dezelfde stijl als het woonhuis. Direct rondom het huis kwam een geometrische tuin. Voor de rest van het park werd landschapsarchitect Leonard Springer gevraagd een op Brits voorbeeld geïnspireerd landschappelijke tuin te ontwerpen met zowel inheemse als exotische bomen.

Voor 1912 stond er op landgoed Voorlinden een ouder landhuis, stammend uit de 17de-eeuw. Dat kreeg in de 19de eeuw een park naar ontwerp van de bekende tuinarchitect J.D. Zocher sr. en diens zoon, dat zich kenmerkt door een bosrijke aanleg met slingerende vijvers en wandelpaden.

Sinds 2016 is op dit landgoed **Museum Voorlinden** gevestigd, geïnitieerd door kunstverzamelaar Joop van Caldenborgh. Deze zgn. 'Caldic collectie' bevat moderne en hedendaagse kunst. Hiervoor is een apart gebouw opgericht, ontworpen door Dirk Jan Postel van Architectenbureau Kraaijvanger. De omliggende tuin werd ontworpen door Piet Oudolf. Het museumrestaurant is ondergebracht in het voormalige Huis Voorlinden.

📍 BUURTWEG 90, 2244 AG WASSENAAR

Het park is vrij toegankelijk en het museum tegen betaling.

15 Buitenplaats Blankenburgh

Woonhuis van bekende politici

Blankenburgh is een buitenplaats stammend uit de 18de eeuw. Op een kaart uit 1764 is te zien dat het landhuis een indrukwekkende formele tuin met vijvers en een sterrenbos had. Een sterrenbos is een bomengroep met daartussen een padenstructuur zo aangelegd dat het een ster vormt.

In de 18de eeuw werd Blankenburgh kort samengevoegd met het naastgelegen landgoed Voorlinden. De geometrische tuinaanleg verdween toen ten koste van een landschappelijke parkaanleg naar ontwerp van J.D. Zocher sr. en diens zoon. Een bekende bewoner van Blankenburgh was de staatsman Guillaume Groen van Prinsterer, tussen 1870 en zijn dood in 1876. Hij verbleef hier in de zomers samen met zijn vrouw.

Het in oorsprong neoclassicistische woonhuis werd in 1917 ingrijpend verbouwd, waardoor het zijn huidige neobarokke uiterlijk kreeg. Dat gebeurde in opdracht van de toenmalige eigenaar jonkheer J. Loudon, minister tijdens de Eerste Wereldoorlog. Lang zal hij echter niet van zijn landgoed genoten hebben, want na de oorlog werd hij ambassadeur in Parijs.

📍 BUURTWEG 38, 2244 AE WASSENAAR
Blankenburgh wordt nog altijd particulier bewoond.

16 Landgoed Groot Haesebroeck

Buitenplaats met artistiek verleden

De bekendste bewoners van dit landgoed waren meneer en mevrouw Kröller-Müller. Het echtpaar kocht het in 1916 en woonde er ruim tien jaar, voordat zij het oude huis lieten vervangen door een modern landhuis. De architect die hiervoor werd ingeschakeld was de Belg Henry Van de Velde.

Mevrouw Kröller-Müller was een enthousiast verzamelaar van beeldende kunst. Groot Haesebroeck was in 1937 dan ook even een rijksmuseum, maar in 1938 liet het echtpaar in Otterlo (op de Veluwe) een museum bouwen, wederom naar ontwerp van Van der Velde. Het echtpaar ging toen wonen op het naastgelegen jachthuis Sint-Hubertus.

Hoewel het woonhuis dus relatief jong is, gaat de geschiedenis van Groot Haesebroeck ver terug. Het wordt namelijk in de 14de eeuw voor het eerst genoemd. In de Tweede Wereldoorlog woonde de Wehrmachtsofficier op Groot Haesebroeck.

📍 GROOT HAESBROEKSEWEG 44, 2243 ED WASSENAAR
Het landhuis is nu de residentie van de Canadese ambassadeur.

2021 | 2022 - € 2,50

WANDELROUTE BUITENPLAATSEN Voorschoten

wassenaar
voorschoten

Beleef het betere buiten

WANDELROUTE BUITENPLAATSEN **Voorschoten**

Wassenaar en Voorschoten liggen beide in de Landgoederenzone Zuid-Holland. De wandelroutes in dit gebied leiden langs fraaie kastelen, landgoederen en buitenplaatsen. Veel van deze buitens liggen nog als groene oases in de zone.

Meer informatie over de verschillende routes vindt u op de website www.landgoedwandelen.nl

Voorschoten vormde met zijn strategische ligging tussen Leiden en Den Haag en de goede bereikbaarheid over de weg en het water een aantrekkelijke vestigingsplaats. In de 17de en 18de eeuw werden er door rijke stedelingen meer dan twintig buitenplaatsen gesticht. Vandaag de dag zijn er nog zes van over. De wandelroute leidt langs vijf van deze buitenverblijven, die als groene oases van rust tussen de woonbebouwing liggen. De route passeert ook het tussen 1936 en 1944 aangelegde *Burgemeester Berkhoutpark*.

**wassenaar
voorschoten**

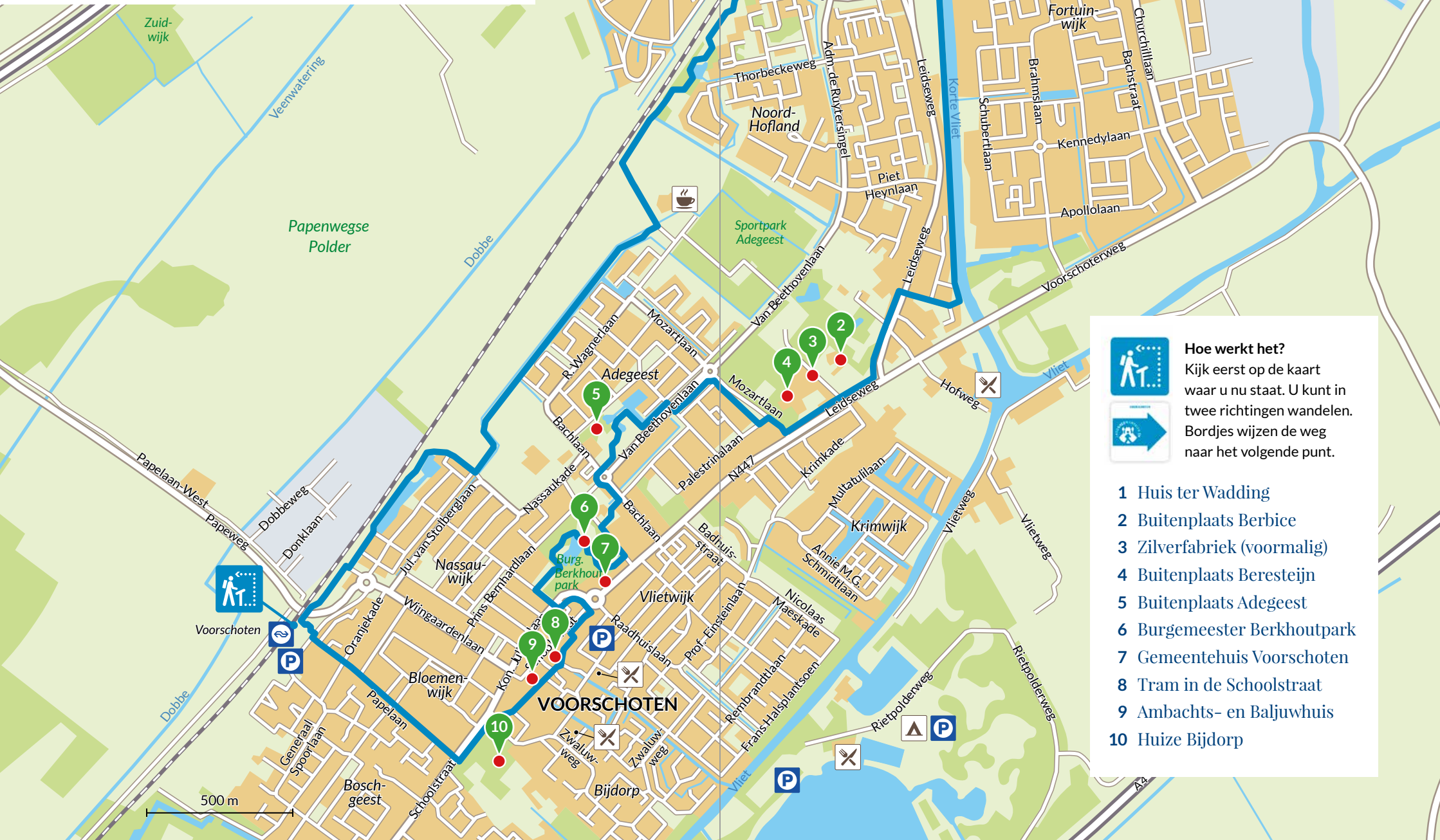
Beleef het betere buiten

Wandelroute Voorschoten

10 km

Met dank aan www.Landgoedwandelen.nl

Hoe werkt het?

Kijk eerst op de kaart waar u nu staat. U kunt in twee richtingen wandelen. Bordjes wijzen de weg naar het volgende punt.

- 1 Huis ter Wadding
- 2 Buitenplaats Berbice
- 3 Zilverfabriek (voormalig)
- 4 Buitenplaats Beresteijn
- 5 Buitenplaats Adegeest
- 6 Burgemeester Berkhoutpark
- 7 Gemeentehuis Voorschoten
- 8 Tram in de Schoolstraat
- 9 Ambachts- en Baljuwhuis
- 10 Huize Bijdorp

1 Huis ter Wadding

Een buitenplaats voor Leidse stedelingen

Ter Wadding ligt in de nabijheid van een bocht in de Oude Rijn. De naam komt al voor in een oorkondeboek uit 866 en gaf waarschijnlijk een doorwaadbare plek in de rivier aan. De buitenplaats kwam in de 17de eeuw tot stand. In 1687 was er sprake van een 'huizinge' Ter Wadding met een tuinmanswoning en tuinaanleg. In dat jaar kwam het goed in bezit van de Leidse koopman Johannes Minne.

Het huidige huis werd omstreeks 1768 gebouwd op de fundamenten van een voorganger. De opdracht werd gegeven door Willem van Noort, telg uit een Leids geslacht van lakenververs. De pronkerige voorgevel is in Lodewijk XV-stijl vormgegeven. De wijzerplaat en het klokkentorentje zijn latere toevoegingen. Tussen 1790 en 1820 ontwierp de familie Van Noort het park in vroege landschapstijl met een fijnmazig patroon van slingerpaden.

Rond het huis ligt een landschappelijk park, dat vermoedelijk in het begin van de 19de eeuw tot stand kwam. Deze aanleg wordt gekenmerkt door een lange wateras met slingerende oeverlijnen en een parkbos met slingerpaden.

📍 TER WADDING, 2253 JJ VOORSCHOTEN

Het park is grotendeels opengesteld voor publiek. Het huis is niet toegankelijk voor bezoekers, maar wel goed zichtbaar vanaf de openbare weg.

2 Buitenplaats Berbice

Een staalkaart van vervolgen tijden

In 1369 stond op de plek van landgoed Berbice een boerderij die Almansgeest en later Allemansgeest werd genoemd. Deze boerderij werd in 1574, tijdens het beleg van Leiden, door brand verwoest. Het huidige huis stamt uit 1669.

Rond 1690 groeide het complex uit tot een fraaie buitenplaats met een oranjerie, een boothuis, boomgaarden, een moestuin en een tuinmanshuis. Een van de opvallendste kenmerken van het huis is de vijfkantige uitbouw in het midden van de voorgevel, met daarop een koepelvormige met lood beklede kap, die versierd is met een piron. De naam is terug te voeren op de voormalige kolonie Berbice. Vanaf de 17de eeuw heeft iedere bewoner iets aan het huis en het park toegevoegd. Je vindt er, naast het klassieke hoofdhuis, ook een oranjerie, rozentuin en fruitmuren.

Het park is aangelegd in de 19de-eeuwse Engelse landschapstijl met een lange centrale zichtas en een spiegelvijver.

Het scheelde niet veel of er was een rijksweg aangelegd over het terrein. Dat de buitenplaats als geheel nog bestaat, is de verdienste van de laatste bewoonster, Rudolpha Begeer (1914-2009).

📍 LEIDSEWEG 221, 2253 AE VOORSCHOTEN

Buitenplaats Berbice is toegankelijk voor leden van het Zuid-Hollands Landschap en Vrienden van Berbice.

3 Zilverfabriek (voormalig)

In 1858 vestigde *De Koninklijke Nederlandse Fabriek van gouden en zilveren werken J.M. van Kempen & zonen* zich in Voorschoten. Het bedrijf, in 1789 opgericht door Johannes Mattheüs van Kempen, wilde graag uitbreiden maar had daar in haar standplaats Utrecht onvoldoende mogelijkheden voor. Voorschoten was een logische keuze, men zat vlak bij de afzetmarkt. Na verschillende directiewijzigingen, fusies en samenwerkingsverbanden heette het bedrijf in Voorschoten: Koninklijke Van Kempen en Begeer.

Het bedrijf maakte hoogwaardige zilverwerken zoals serviezen, bestek, kunstvoorwerpen en had een belangrijke regionale functie als werkgever. Reden genoeg voor het Museum Voorschoten om de historie hiervan op te nemen als een van de aandachtsgebieden. In 1985 verliet de firma het monumentale gebouw in Voorschoten. Van Kempen en Begeer werd in afgeslankte vorm naar Zoetermeer verhuisd.

📍 LEIDSEWEG 219, 2253 AE VOORSCHOTEN

4 Buitenplaats Beresteijn

Het terrein waarop Beresteijn ligt, maakte deel uit van de verdwenen buitenplaats Vredenhoef. In 1830 liet jonkheer Van Beresteijn er een landhuis bouwen met zijn eigen naam. Vanaf 1893 was hier het Instituut Wullings

gevestigd, kostschool voor jongens. Toen werd een bouwlaag toegevoegd. Na WOII werd het in gebruik genomen als klooster en seminarie. Hierna is het lange tijd weer een jongenskostschool geweest, beheerd door paters. De buitenplaats wordt al een tijd lang niet meer bewoond. De huidige eigenaar werkt aan het herstel van het parkbos.

📍 LEIDSEWEG 191, 2253 AD VOORSCHOTEN

5 Buitenplaats Adegeest

Herenhuis met mooi park in vroege landschapstijl

Vanaf 1581 wordt Adegeest als hofstede - als boerderij - vermeld. In de loop van de 18e eeuw groeide het uit tot een omvangrijk bezit. Tussen 1672 en 1748 was Adegeest in bezit van de Leidse regent Johan van Meer en zijn nazaten. Zij maakten van Adegeest een aanzienlijke buitenplaats door de boerderij die op deze plek stond te verbouwen tot herenhuis. Ook voegden ze een tuinmanswoning, een koetshuis met paardenstalling en een moestuin toe. Kort voor 1791 is het pand ingrijpend verbouwd, vermoedelijk door Wilhelmina Catharina Marcus en Johan Pompe van Meerdervoort. De buitenplaats bestond uit '*... een binnen weinige jaren voor 't grootste gedeelte vernieuwde heerenhuizinge, speciale koetshuizingen, stallinge voor 6 paarden, tuinmanshuis, oranjehuis, menagerie, perzikken- en druivenkassen met een kapitale moestuin, boomgaarden, nieuw aangelegd Engelsch plantsoen, vischrijke vijvers enz. ...*' Eind 19e eeuw is het huis verbouwd tot boerderij. Het was toen in het bezit van de familie Hooymans.

📍 VAN BEETHOVENLAAN 53, 2253 BE VOORSCHOTEN

Een gedeelte van het in landschapstijl aangelegde park ten noordoosten van Adegeest is nu een openbaar park. De boerderij wordt particulier bewoond en is niet toegankelijk.

6 Burgemeester Berkhoutpark

Het oudste wandelpark van Voorschoten

Op initiatief van burgemeester Marius Floris Berkhout is in 1936 besloten tot de aanleg van het eerste wandelpark in Voorschoten. Naar ontwerp van de Nederlandse Heidemaatschappij kwam het park als werkverschaffingsproject tot stand. De aanleg was in 1956 afgerond.

Het park is ontworpen in een 'gemengde tuinstijl'. Daarbij werden binnen een landschappelijke aanleg onderdelen opgenomen met een meer geometrische structuur. Het karakter wordt in hoofdzaak bepaald door de grillig gevormde waterpartijen en het slingerende verloop van de paden, waarbij ook gezorgd is voor hoogteverschillen, open weides en fraaie doorzichten. Van belang is verder de grote rijkdom aan soorten flora.

📍 PR. MARGRIETLAAN, VOORSCHOTEN

7 Gemeentehuis Voorschoten

Aan het begin van "De Donkere kamer van Damokles" (W.F. Hermans) loopt de nog zeer jonge Henri Osewoudt van school naar huis (pag. 9). Die school is de *Openbare Lagere School*, gelegen achter het gemeentehuis. Later werd de naam veranderd in de *Parkschool* en sinds jaren zijn de lokalen bij het gemeentehuis getrokken. Tegen het gemeentehuis aangebouwd was het politiebureau, het gebouwtje uiterst rechts op de foto (pag. 16).

📍 LEIDSEWEG 25, 2252 LA VOORSCHOTEN

8 Tram in de Schoolstraat

Dit was de tramhalte dicht bij het huis van Henri Osewoudt. Hier stapte hij in en uit. Hij reisde ermee naar Haarlem, Amsterdam, Voorburg en Den Haag.

📍 SCHOOLSTRAAT, VOORSCHOTEN

9 Ambachts- en Baljuwhuis

Rechtspraak door de baljuw-schout

Ambachtshuis (links)

In 1615 kocht Johan van Wassenaer de heerlijkheid Voorschoten, waardoor nu in zijn naam recht werd gesproken. Eerst deed de herberg van de baljuw-schout van Voorschoten, nu het Wapen van Voorschoten, tot 1635 dienst als plaats voor het lokaal bestuur en rechtspraak. Daarom liet Johan van Wassenaer van Duivenvoorde in datzelfde jaar naast het Wapen op een "ledigh erf" een Regthuys of Ambachtshuis bouwen. De soms wat partijdige burenspraak maakte plaats voor rechtspraak door schepenen, Voorschotenaren met enige juridische kennis en vermogen, wat hen in beginsel minder gevoelig maakte voor omkoping. Het besluit om in 1635 een officieel rechthuis te bouwen, zal te maken gehad hebben met de luidruchtige klandizie van de herberg, daardoor was het gebouw ongeschikt.

In 1795 verloor het zijn functie. Het gemeentebestuur vergaderde vanaf die tijd weer in de oude herberg. Vanaf 1811 was het een burgerwoning. In 1870 werd H. A. Steengracht, Heer van Duivenvoorde, de nieuwe eigenaar en hij schonk het in 1912 aan de bevolking van Voorschoten. Sindsdien bood het onderdak aan allerlei verenigingen en in de crisis van de jaren '30 was hier het stempellokaal voor werklozen.

Baljuwhuis (rechts)

Kort nadat het Ambachtshuis in gebruik was genomen kocht Johan van Wassenaer het naastgelegen pand, liet het verbouwen en verkocht het "gebouw zonder voordeur" in 1640 aan de nieuwe baljuw Chrispijn van Mierop. Via het Ambachtshuis had deze toegang tot zijn woning. In 1731 breidde de baljuw Daniel Poijntz het baljuwhuis uit met het pand op de hoek van de Bakkersteeg. De trapgevel werd vervangen door een 18e eeuwse voorgevel. In 1855 werd het baljuwhuis eigendom van de Hervormde kerk van Voorschoten en het bood onderdak aan particuliere scholen, aan officieren in ruste en aan een notaris. Aan het begin van de 20e eeuw werd het

een slagerij en kreeg de voorgevel een winkelraam en een voordeur. In 1964 verkocht de slager het Baljuwhuis aan de gemeente en is de 18e eeuwse gevel hersteld.

📍 VOORSTRAAT 14, 2251 BN VOORSCHOTEN

10 Huize Bijdorp

Landhuis met eeuwen geschiedenis

Wat vandaag de dag resteert van buitenplaats Bijdorp, die in 1634 werd aangelegd, is enkel het smeedijzeren hekwerk aan de Veurseweg. Het toegangshek, met erin de initialen van de stichter Gerard Meerman Fransz, was de entree naar de buitenplaats, die op de plek stond van een 16de-eeuwse boerderij. De buitenplaats bestond uit een landhuis met twee speelhuizen in de middenas: één langs de Vliet en één aan de huidige Veurseweg, die tot in de jaren '60 bestaan heeft.

In de 19de eeuw werd het huis grondig verbouwd in neoclassicistische stijl. Het park veranderde van formeel en strak naar landschapstijl: er kwam een bos met slingerende waterpartij aan de Veursestraat.

In 1875 werd de buitenplaats in gebruik genomen als klooster. De congregatie hield een deel van het in oorsprong 17de-eeuwse huis in stand. Het pand werd uitgebreid met een neogotische kapel (1895) en een extra vleugel (1938). In 1995 werd het complex grondig gerenoveerd. Het is nu een tehuis voor bejaarde nonnen.

📍 VEURSEWEG 3, 2251 AA VOORSCHOTEN

